

експертизи призупиняється на час надання відповіді або терміном 45 днів, що значно подовжує час виконання таких експертиз.

В даній статті наведена лише частина особливостей, котра є найбільш значущою, всі ж інші – є ситуативними. В кожному з випадків призначення судової експертизи при виникненні ускладнень або наявності спірних питань, ініціатору бажано проконсультуватися з експертом за відповідною експертною спеціальністю.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>

2. Про судову експертизу : Закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>

3. Про професійний розвиток працівників : Закон України від 12 січня 2012 року № 4312-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text>

4. Положення про Дніпропетровський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України : Наказ МВС України від 31 січня 2017 №77 URL: https://ndekc.dp.ua/wp-content/uploads/2019/07/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2019.pdf

5. Про затвердження Інструкції з організації, проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби МВС України : Наказ МВС України від 17 липня 2017 № 591 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17#Text>

6. Про затвердження Інструкції із забезпечення порядку формування і використання Каталогу відомостей про напівсинтетичні та синтетичні наркотичні засоби та психотропні речовини, які вилучені на території України : Наказ МВС України від 15 листопада 2017 № 926 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1476-17#Text>

Огурченко В. Г.,

докторант кафедри криміналістики
та домедичної підготовки

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИБОРЧИМ
ПРОЦЕСОМ В УКРАЇНІ**

Швидке і якісне розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із виборчим процесом в Україні, напряду залежить від якісного й вчасного планування та організації розслідування. Ефективність проведення першочергових слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, і

досудового розслідування в цілому, напряму залежить від наведених складових.

Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із виборчим процесом в Україні, потребує швидкого та ефективного реагування на повідомлення про їх вчинення працівниками правоохоронних органів, оскільки своєчасний аналіз первинної інформації, послідовні дії на початковому етапі розслідування забезпечать максимально якісну доказову базу в кримінальному провадженні для направлення його до суду з обвинувальним актом.

На думку Є.Г. Коваленка і В.Т. Маляренко, до основних завдань стадії початкового етапу розслідування можна віднести: а) швидке встановлення наявності або відсутності достатніх даних, що вказують на ознаки кримінального правопорушення; б) виявлення обставин, які виключають кримінальне провадження, у зв'язку з чим вся робота на цій стадії спрямовується на збирання фактичних даних, які у подальшому мають бути визнані цілком достатніми для прийняття рішення у кримінальному провадженні [1, с. 225].

Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із виборчим процесом в Україні, вимагає від працівників слідчих підрозділів Національної поліції ретельного планування та визначення основних напрямів подальшого розслідування. В цілому процес планування складається з наступних елементів:

- а) аналіз вихідної інформації;
- б) висунення початкових версій;
- в) окреслення основних завдань розслідування відповідно до слідчої ситуації;
- г) визначення способів виконання окреслених завдань;
- д) складання плану розслідування (нерідко планування у кримінальному провадженні підлягає корегуванню відповідно до ситуацій, що утворюються на певному етапі розслідування).

Цілком можна погодитися з Р.С. Белкіним, який зазначає, що організація розслідування – це збірне поняття, що характеризує різні рівні організації діяльності з розкриття і розслідування кримінальних правопорушень. У цьому контексті А.С. Шевченко визначає чотири основні рівні організації розслідування: І рівень – це система заходів, що забезпечують ефективність функціонування елементів системи і досягнення цілей. Єдність системи обумовлена єдністю цілей, процесуальних і криміналістичних основ функціонування її елементів. Об'єктом цього рівня організації розслідування є розслідування злочинів, як специфічна форма діяльності всіх компетентних органів держави, тобто органів дізнання і досудового слідства. II рівень – управлінський. Це комплекс заходів, що забезпечують оптимальну структуру органів розслідування, рівень управління ними, ефективність їхньої діяльності й удосконалювання її

засобів і методів. Організація розслідування в цьому випадку виступає як основна функція одного відомства. III рівень – методичний. Це організація розслідування конкретного злочину, комплекс заходів з метою створення оптимальних умов для визначення і застосування найбільш ефективних і доцільних у певній слідчій ситуації рекомендацій криміналістичної методики. IV рівень – тактичний. Це організація проведення окремих слідчих (розшукових) дій в межах конкретного акту розслідування; комплекс заходів, що забезпечують вибір і застосування у певній слідчій ситуації найбільш ефективних і доцільних техніко-криміналістичних засобів і тактичних прийомів для досягнення цілей процесуальної дії [2, с. 92-93].

Відповідно до п. 1.2 Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події та положень про комісії визначено, що «Джерелом інформації про вчинення кримінальних правопорушень та інших подій, що надходить до органу внутрішніх справ, уповноваженого розпочати досудове розслідування, є: повідомлення будь-яких осіб та самостійно виявлені слідчих або іншою службовою особою органів внутрішніх справ з будь-якого джерела обставини кримінальних правопорушень; повідомлення будь-яких осіб, які затримали підозрювану особу на місці вчинення правопорушення» [3].

На основі узагальнення судово-слідчої практики можна визначити джерела, які були підставою для внесення відомостей до ЄРДР за фактами вчинення кримінальних правопорушень, вчинених під час виборчого процесу в Україні, зокрема:

- заяви, листи і повідомлення, що надійшли від громадян (55 %);
- повідомлення (рапорти) працівників правоохоронних органів після припинення протиправних дій (32 %);
- повідомлення працівників інших установ й організацій (6 %);
- матеріали розслідування, виділені з інших кримінальних проваджень (3 %);
- матеріали, отримані під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій та розшукових заходів (1 %).

Під час вирішення конкретних практичних завдань кримінального провадження вказана діяльність полягає у:

- а) фіксації ходу і результатів проведення процесуальних, слідчих (розшукових) та інших процеціальних дій, негласних слідчих (розшукових) дій;
- б) виявленні, фіксації, збиранні, дослідженні слідів кримінального правопорушення;
- в) веденні систем кримінальної реєстрації та криміналістичних обліків;
- г) залученні спеціальних знань до проведення процесуальних, слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій;
- д) залученні експертів та проведенні судових експертиз тощо [2, с. 94].

Цілком підтримуємо вчених, які визначають початковий етап розслідування через сукупність наступних ознак: він характеризується невизначеністю, пов'язаною з недотатнім обсягом доказової інформації та її неповнотою. Зважаючи на це, домінуючим напрямом діяльності слідчого на цьому етапі є «виявлення необхідної доказової і тактичної інформації та її носіїв (джерел). Це завдання вирішується з урахуванням слідчої ситуації, що складається на певному етапі розслідування, шляхом проведення комплексу слідчих (розшукових), інших процесуальних та організаційних дій.

Аналіз первинної інформації зумовлює відповідне планування розслідування кримінального правопорушення. Важливим є визначення обставин, що підлягають встановленню якраз на початку розслідування. Це допомагає уповноваженій особі організувати процес розслідування з огляду на кінцеву мету: доказування конкретних фактів, що мали місце під час вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із виборчим процесом в Україні.

Список використаних джерел:

1. Коваленко Є.Г. Кримінальний процес України: підручник / Є.Г. Коваленко, В.Т. Малярєнко. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Юрінком Інтер, 2008. 712 с.
2. Шевченко А.С. Розслідування хуліганства, вчиненого під час виборчого процесу в Україні : дисер. на здоб. наук. ступеня кандидата юрид. наук за спец. 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом», Київ, 2019. 232 с.
3. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події та положень про комісії : Наказ МВС України від 19.11.2012 № 1050.